

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.V.20.081/2022/4/4.

A felperes:

felperes1 (cím1.)

A felperes képviselője:

ügyvéd1 (ügyvéd2, ügyintéző: ügyvéd3 ügyvéd)

Az alperesek:

alperes2 (cím2) I. rendű

alperes1 (cím3) II. rendű

Az I.,II. rendű alperesek képviselője:

ügyvéd5 (cím4, ügyintéző: ügyvéd6 ügyvéd)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

I.,II. rendű alperesek 59. sorszám alatt

A per tárgya:

Kölcsöntartozás megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Szekszárdi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

17.P.20.144/2020/58. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 15 napon belül, egyetemlegesen 1.768.146 (egymillió-hétszázhatvannyolcezer-száznegyvenhat) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a 2012. május 15. napján megkötött kölcsönszerződés (Kölcsönszerződés I.) alapján 200.000,- EUR kölcsönt nyújtott az I. rendű alperes részére. A kölcsön EUR pénznemben egyösszegben 2015. május 15. napján vált esedékessé. A szerződő felek a kölcsön ügyleti kamatát az első évben évi 3,7 %-ban, a második és harmadik évben a fordulónapon (június 1. napján) érvényes EURIBOR + 2,5 %-ban, a késedelmi kamatot a késedelem időtartamára az ügyleti kamattal növelt tőke után évi 8 %-ban határozták meg. A II. rendű alperes a kölcsön és kamatai megfizetéséért készfizető kezességet vállalt.
- [2] A felperes 2012. december 16. napján újabb szerződést (Kölcsönszerződés II.) kötött az I. rendű alperessel, amely alapján 476.000,- EUR kölcsönt adott az I. rendű alperesnek. A szerződő felek a kölcsönösszeg visszafizetésének végső határidejét 2016. június 30. napjában határozták meg, 2014. december 30. napján 150.000,- EUR, 2015. december 30. napján 150.000,- EUR, 2016. június 30. napján 176.000,- EUR vált esedékessé. A szerződő felek az ügyleti kamatot az első évre 3,7 %-ban, a második évtől kezdődően minden évben a még fennálló kölcsöntartozás után EURIBOR + 2,5 % mértékben határozták meg azzal, hogy a kamat évente utólag, a Kölcsönszerződés II. 2. pontja szerinti tőketartozás törlesztésére meghatározott időpontban esedékes. Akár az ügyleti kamatok, akár a tőke fizetési kötelezettség késedelmes teljesítése esetére a szerződő felek az ügyleti kamattal növelt tőke után évi 8 % mértékű késedelmi kamat megfizetésében állapodtak meg. A II. rendű alperes készfizető kezességet vállalt a kölcsön és járulékai visszafizetésére.
- [3] A 2015. május 15. napján lejárt 200.000,- EUR kölcsönösszegeből 2015. június 10. napján az I. rendű alperes 5.000,- EUR-t, 2015. december 10. napján 20.000.000,- Ft-ot (63.159,- EUR), 2017. május 2. napján 100.010.000,- Ft-ot (320.391,- EUR), 2018. február 16. napján 90.010.000,- Ft-ot (289.272,- EUR), 2018. november 8. napján 5.000.000,- Ft-ot (15.551,- EUR), 2018. december 13. napján 3.000.000,- Ft-ot (9.273,- EUR), 2018. december 21. napján 1.000.000,- Ft-ot (3.107,- EUR), 2019. január 16. napján 1.400.000,- Ft-ot (4.327,- EUR), 2019. január 21. napján 4.000.000,- Ft-ot (12.571,- EUR) teljesített. A 2018. február 16. napján fizetett törlesztéssel az I. rendű alperes a 2012. május 15. napján megkötött Kölcsönszerződés I. szerinti tartozását teljes egészében rendezte, az ezt követő törlesztéseket a felperes a 2012. december 16. napján kötött Kölcsönszerződés II. szerinti tartozásra számolta el.
- [4] A felperes a 2018. október 30. napján 182.502,- EUR kölcsöntartozás visszafizetésére szólította fel az I. rendű és a II. rendű alpereseket. Az alperesek 2019. április 17. napján kelt válasz levelükben a fizetési felszólításban rögzített követelést mind a jogalap, mind az összegszerűség tekintetében vitatták. Állították, hogy az I. rendű alperes a kölcsönszerződéseket mindig a felperes házastársa által kért időpontban és összegben teljesítette, a tőkeösszeg visszafizetése megtörtént; a kamat mértékében és számítási módjában az álláspontok eltértek, de az I. rendű alperes hajlandóságát fejezte ki a fennálló jogos kamatok közösen kialakított ütemezés szerinti megfizetésére.
- [5] A felek között zajló egyeztetések eredményeként megállapodás nem jött létre, annak hiányában a felperes az igényét 2020. március 16. napján keresettel érvényesítette.

- [6] A perindítást követően az I. rendű alperes 2020. december 16. napján 5.000.000,- Ft (14.071,03 EUR), 2020. december 30. napján 10.000.000,- Ft (27.428,07 EUR), 2021. január 5. napján további 10.000.000,- Ft (27.678,60 EUR), összesen 25.000.000,- Ft (69.177,70 EUR) törlesztést teljesített, ezzel a perindításig megfizetett 722.651,- EUR-t további 69.177,70 EUR-val 791.828,70 EUR-ra növelte.
- [7] A 2021. január 5. napján történt utolsó törlesztéssel az I. rendű alperes a kölcsöntartozását 253.254,- EUR-ra csökkentette.
- [8] A felperes keresetében az I-II. rendű alpereseket 299.845,- EUR tőke, és annak 2019. január 22. napjától a kifizetésig járó évi 8 % mértékű késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 523. § (1) bekezdése, 526. § (2) bekezdése, 290. § (1) bekezdése, valamint 293. §-a alapján.
- [9] A felperes a kereseti követelését a kölcsönszerződések 4. pontjának késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezése alapján úgy határozta meg, hogy az ügyleti kamat késedelmes teljesítése idejére – a tőkekövetelésre vonatkozó teljesítési határidő lejártá előtt – nem csupán az elmaradt ügyleti kamat, hanem a fennálló kamattartozás és a tőkerész után összevontan számolt fel késedelmi kamatot, 2019. január 22. napján fennálló tartozásként 299.845,- EUR összeget kimutatva.
- [10] A perindítást követő I. rendű alperesi teljesítésekre figyelemmel a felperes a keresetét 253.254,82 EUR és annak 2021. január 6. napjától a kifizetésig évi 8 % mértékű késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére szállította le.
- [11] A II. rendű alperessel szembeni keresetét az 1959. évi IV. törvény 272. § (1), 273. § (1) és 274. § (2) bekezdés a.) pontjaira alapította.
- [12] Az I-II. rendű alperesek ellenkérelmükben nem vitatták a szerződések alapján a kölcsönnyújtás tényét, a törlesztések időpontját és összegét.
- [13] Elsődlegesen a kereset elutasítását kérték, előadva, hogy a felek között létrejött szerződésmódosítás alapján az I. rendű alperes a követelést teljes egészében kiegyenlítette, a követelés megszűnt.
- [14] Állították, hogy a felperes által nyújtott kölcsön házastársi közös vagyonból történt, a kölcsönszerződéseket a teljesítési határidő, valamint az ügyleti- és késedelmi kamat tekintetében a második szerződés megkötését követően felperes házastársa, a felperes házastársa és az I. rendű alperes szóban akként módosította, hogy az I. rendű alperes a lejárat után, a felperes házastársa által megjelölt időpontokban is visszafizetheti a kölcsönöket (így az alperesi késedelem nem következhetett be), és a tényleges teljesítés függvényében az I. rendű alperes a felperes házastársa által meghatározott fix összegű ügyleti kamatot fizeti meg. A szerződésmódosítás tartalmát, és a módosítás szerint még fennálló tartozás összegét a felperes házastársa által kézírással készített feljegyzés (post-it) tartalmazta. A 2017. július 25. napjára vonatkozó kimutatás szerint a teljes kölcsönösszeg 676.000,- EUR, azaz 208.000.000,- Ft, a teljesített tőketartozás 121.000.000,- Ft, a 2017. július 25. napján még fennálló tőketartozás 87.000.000,- Ft, a teljes kamattartozás 79.000.000,- Ft, az ebből még fennálló kamattartozás 25.000.000,- Ft volt.
- [15] Az alperesek a házastársi vagyonszösszegekre irányadó törvényi vélelem alapján kifejtették, hogy a felperes és felperes házastársa egyetemleges jogosultaknak és mindketten szerződést kötő félnek minősülnek, így felperes házastársa házastárs, mint egyetemleges jogosult szerződő fél jogosult volt eljárni a perbeli kölcsönszerződések módosítása körében.
- [16] Az alperesek másodlagosan a kereset összecszerűségét vitatták. Arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződések 4. pontjában foglalt késedelmi kamat rendelkezés, amely szerint az ügyleti kamat késedelmes megfizetése esetén a fennálló, nem lejárt tőketartozásra is 8 %

mértékű késedelmi kamatot kell fizetni, elsődlegesen az 1959. évi IV. törvény 200. § (2) bekezdés első fordulata alapján jogszabályba ütközés, másodlagosan az 1959. évi IV. törvény 200. § (2) bekezdés második fordulata szerint nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatt semmis.

- [17] Arra hivatkoztak, hogy az 1959. évi IV. törvény 301. § (1) bekezdése szerint a késedelmi kamat fogalmi ismérve a pénztartozás késedelmes teljesítése, esedékessé nem vált tartozásra (a le nem járt tőkére) kamat kikötése jogszabálysértő. A jóerkölcsbe ütközést arra tekintettel kérték megállapítani, hogy a hét hónap különbséggel létrejött kölcsönszerződések végső lejáratára között nem volt egy év különbség, a 2012. május 15. napjától 2016. június 30. napjáig terjedő időszakra a felperes a 200.000,- EUR tőkeösszegre három alkalommal, a 476.000,- EUR tőkeösszegre szintén három alkalommal számított fel késedelmi kamatot, függetlenül attól, hogy milyen összegű volt a lejárt kölcsöntartozás.
- [18] Másodlagosan a módosított keresetet 50.613,63,- EUR és annak 2021.január 6. napjától a kifizetésig évi 8 % késedelmi kamataát meghaladóan kérték elutasítani.
- [19] Harmadlagos ellenkérelmük - a szerződések 4. pontja szerinti elszámolás alkalmazása esetén - a módosított kereset 155.214,- EUR és annak 2021. január 6. napjától a kifizetésig évi 8 % késedelmi kamataát meghaladó elutasítására irányult.
- [20] Negyedlegesen, az érvénytelenségi kifogás elutasítása esetére az 1959. évi IV. törvény 232. § (4) bekezdése és 301. § (3) alapján a kamat mérséklését kérték, hangsúlyozva, hogy az nem csak a kamatláb mértékének mérséklésére vonatkozhat, hanem a kamat összegére is.
- [21] A felperes tagadta a kölcsön házastársi közös vagyoni jellegét, állította, hogy a szerződő felek között nem jött létre olyan megállapodás, amely a szerződés bármely feltételének módosítását eredményezte volna. Előadta, hogy a felperes házastársa a kölcsönszerződéseket szóban, egyoldalúan, a felperes közreműködése nélkül, a felperes számára hátrányosan nem módosíthatta, a törlesztési feltételeket nem változtatta meg. A felperes házastársa kézírásával készült feljegyzés (post-it) azt a metódust tartalmazta, amelyet az I. rendű alperes javasolt az általa teljesített fizetések elszámolására, de az I. rendű alperes javaslatot nem fogadta el.
- [22] Hivatkozása szerint, a házassági vagyoni közösség törvényi vétele me egyrészt a házastársak belső jogviszonyában, másrészt külső jogviszonyokban a házastársak hitelezőjével szemben irányadó, az I. rendű alperes adós a vételekre nem hivatkozhat, abból alappal nem vonhatja le azt a következtetést, hogy a szerződéseket az azokban nem részes felperes házastársa módosíthatta.
- [23] Hangsúlyozta, hogy az 1959. évi IV. törvény 301. § (1) bekezdése diszpozitív szabály, attól a felek közös akarattal eltérhetnek, ezért a kölcsönszerződések késedelmi kamatra vonatkozó kikötései nem ütköznek jogszabályba. Utalt arra is, hogy az 1959. évi IV. törvény 301. § (1) bekezdése a késedelmi kamat mértékére vonatkozik, és nem tartalmaz rendelkezést a kamatszámítás alapjára nézve. Az alperesek nem a késedelmi kamat mértékét, hanem a kamatszámítás alapját kifogásolták, e jogszabályhellyel tehát a kölcsönszerződések kamatkikötései nem ellentétesek.
- [24] Rámutatott arra, hogy a pénzkölcsön- és hitelnyújtás gyakorlatában széles körben ismert és alkalmazott az olyan tartalmú kikötés, amely szerint, ha az adós a szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségének az esedékességkor nem tesz eleget, akkor a teljes tartozás egyösszegben – tehát a késedelemmel még nem érintett részletek tekintetében is – lejárttá (esedékessé) válik, és a hitelező a kölcsön/hitel tőkeösszegét, valamint a szerződés szerinti késedelmi kamatokat a teljes tőkeösszeg tekintetében érvényesítheti. Az ilyen szerződéses kikötés a közfelfogás szerint nem ütközik a jóerkölcsbe. A kölcsönszerződések késedelmi kamatra vonatkozó kikötése az I. rendű alperesre nézve kevésbé terhes ennél, ugyanis annak

alapján a felperes a fizetési késedelem következtében a késedelmi kamatot felszámíthatta, de a még le nem járt részletek előzetes követelésének lehetősége nem illette meg.

- [25] Előadta, hogy a kamat mérséklésének nem az 1959. évi IV. törvény 232. § (4) bekezdése, hanem a 301. § (4) bekezdése alapján lehetne helye, de kizárólag akkor, ha a felek a kamat mértékét állapították volna meg eltúlzottan. A késedelmi kamat 8 %-ban megállapított mértéke túlzottnak nem tekinthető, a kamatszámítás alapjának „mérséklésére” a jogszabály nem ad lehetőséget.
- [26] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 253.254,- EUR-t és annak 2021. január 6. napjától a kifizetésig évi 8 % mértékű kamatát, valamint 6.580.000,- Ft elsőfokú perköltséget.
- [27] Megállapította, hogy a perbeli szerződésekre az 1959. évi IV. törvény rendelkezéseit kellett alkalmazni. Az I. rendű alperes és a felperes jogügyletei az 1959. évi IV. törvény 523-528. §-aiban szabályozott kölcsönszerződések, amelyek alapján a felperes összesen 676.000,- EUR kölcsönt bocsátott az I. rendű alperes rendelkezésére, aki a szerződéses kikötések szerinti ügyleti kamatokkal növelten és ütemezés szerint volt köteles azt visszafizetni.
- [28] Az I. rendű alperes teljesítéseit a felperes az 1959. évi IV. törvény 290. § (1) bekezdés a.) pontjának megfelelően elsősorban a régebben lejárt tartozás csökkentésére, egyúttal az 1959. évi IV. törvény 293. §-a alapján elsősorban a kamat-, másodsorban a tőketartozás csökkentésére számolta el, amelynek eredményeként, az utolsó, 2021. január 5. napján fizetett törlesztést követően az I. rendű alperesnek 253.254,- EUR összegű tőketartozása maradt fenn a felperes felé.
- [29] Az alperesek elsődleges védekezése körében megállapította, az I. rendű alperes nem tudta bizonyítani azt az állítását, hogy a szerződések módosítására 2017. július 25. napján közte és a felperes házastársa között sor került. Megállapította, hogy a felperes házastársa a felperes szerződéses akaratával szemben a kölcsönszerződés módosítására az alperesek által hivatkozott szabályok alapján nem szerzett jogosultságot, és a szerződések módosítására meghatalmazással sem rendelkezett a felperestől.
- [30] A kereset összegére vonatkozóan rögzítette, hogy a Kölcsönszerződés I. 2. pontja, és a Kölcsönszerződés II. 3. pontja alapján a felperes helyesen alkalmazta az ügyleti kamattartozás elszámolására a 12 hónapos (éves) EURIBOR referencia-kamatláb fordulónapokon irányadó mértékét.
- [31] A felperes megbízásából eljáró szakértő1 igazságügyi szakértő a szerződésekben a késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezést úgy vette figyelembe, hogy amennyiben a kölcsönbevevő akár a kamatok, akár a tőke megfizetésével/visszafizetésével késedelembe esik, úgy a késedelem időtartamára az ügyleti kamattal növelt tőke után évi 8 % késedelmi kamatot köteles fizetni.
- [32] A forintban történt törlesztéseket a felek a teljesítések napján az MNB által jegyzett HUF/EUR középárfolyamon számították EUR-ra.
- [33] szakértő1 igazságügyi szakértő magánszakvéleményében az 1959. évi IV. törvény 290.§ és 293.§-aiban foglalt szabályok együttes alkalmazásával elszámolt teljesítések alapján a 2021. január 5. napján történt utolsó részteljesítéskor 253.254,82 EUR tőketartozást mutatott ki.
- [34] Az alperes megbízásából eljáró szakértő2 igazságügyi adó-, járulék, könyvszakértő, pénzügyi szakértő magánszakértői véleményben a kölcsönszerződések 4. pontját úgy értelmezve, hogy az csak a lejárt tőketartozásra vonatkozik, a 2021. január 5. napján történt utolsó törlesztés után a fennálló tartozást az 1959. évi IV. törvény 290. §-a alapján készített elszámolás eredményeként 48.184,60 EUR összegben, a 293. §-a rendelkezései alkalmazásával 114.823,-

EUR összegben határozta meg, a kölcsönszerződés 4. pontja nyelvtani értelmezése alapján ugyanerre a napra a tartozás összegét 155.214,- EUR összegben munkálta ki.

- [35] A kölcsönszerződések 4. pontjának nyelvtani értelmezésével az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az ügyleti kamatfizetés késedelme esetén a 8 % mértékű késedelmi kamatot a késedelemmel érintett ügyleti kamattal növelt tőkére vetítve kell számítani a felek szerződéses szabadsága alapján meghatározott szerződéses rendelkezés szerint, amelynek korlátját kizárólag az 1959. évi IV. törvény 232. § (3) bekezdése.
- [36] Megállapította, hogy a kölcsönszerződések 4. pontja szerinti kamatkikötés nem ütközik sem jogszabályba, sem a jóerkölcsbe. A késedelmi kamatfizetési kötelezettség beálltához az I. rendű alperes ügyleti kamat fizetési kötelezettségének elmulasztása vezetett, mely szerződésszegést a szerződés szerinti teljesítéssel az I. rendű alperes elháríthatta volna. Az I. rendű alperes az ügyleti kamat, mint pénztartozás megfizetésével késedelembe esett, a késedelmi kamatfizetési kötelezettség feltétele, a pénztartozás megfizetésének késedelme bekövetkezett.
- [37] Az alpereseknek a késedelmi kamat mérséklésére alapított negyedleges ellenkérelmét azért tartotta alaptalannak, mert az nem a kamat százalékban kifejezett, hanem a kamat abszolút számmal meghatározott mértékét tartotta túlzottnak. Kifejtette, hogy az ügyleti kamat megfizetésére vonatkozó kötelezettség határidőben történő teljesítésével a kikötött jogkövetkezmény elhárítható lett volna, nem értékelhető a felperes terhére, hogy az I. rendű alperes elmulasztotta a kölcsön és járulékai határidőben történő visszafizetését. Nem tartotta kifogásolhatónak, hogy a felperes a gazdasági kockázatot is értékelve, úgy határozta meg a késedelmi kamatfizetés feltételeit, hogy az I. rendű alperest érdekeltté tegye a kölcsön határidőben való visszafizetésében.
- [38] Rögzítette, hogy a felek elszámolásának eltérését az elszámolás módszerében tapasztalható lényeges különbség eredményezte. A felperes álláspontját osztotta abban, hogy – a szerződést kötő felek ettől eltérő rendelkezése hiányában – az 1959. évi IV. törvény 290. és 293. §-ait egyidejűleg kell figyelembe venni, mindaddig, amíg a korábban lejárt Kölcsönszerződés I. alapján fennálló követelés teljes egészében nem nyert kiegyenlítést, minden alperesi részteljesítést erre a szerződésre kell elszámolni, majd a Kölcsönszerződés I. 2017. május 2-ai kifuttatását követő részteljesítéseket kell a Kölcsönszerződés II. teljesítéseként figyelembe venni.
- [39] Az EBH2000. 311. alapján rögzítette, hogy ha a kötelezettnek a jogosulttal szemben több pénztartozása áll fenn és a teljesítés valamennyi kielégítésére nem elegendő, az elszámolás során az 1959. évi IV. törvény 290. és 293. §-ának rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni. Megállapította, hogy a számszaki szempontból eredményesen nem vitatott felperesi elszámolás e szabályok mentén történt.
- [40] Utalt arra, hogy a pénztartozás kiegyenlítésével késedelembe lévő I. rendű alperes kötelezett nem, csak a jogosult felperes térhetett (volna) el a tartozás kiegyenlítése elszámolásának az 1959. évi IV. törvény 293. §-ban írt általános szabályától, mert a törvény csak a kötelezett eltérő rendelkezését nyilvánítja hatálytalannak. Így a felperes az elszámolás során a késedelmi- és ügyleti kamat elszámolásának sorrendjét is maga határozhatta meg.
- [41] A II. rendű alperes készfizető kezesi kötelezettségét a kölcsönszerződések tartalma, az 1959. évi IV. törvény 272. § (1) bekezdése, 273. § (1) bekezdése és 274. § (2) bekezdés a.) pontja alapján állapította meg.
- [42] Az ítélet ellen az I. és II. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést, elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a marasztalás összegének 65.796,60 EUR és annak 2021. december 11-től a kifizetésig járó 8 %-os késedelmi kamataira, harmadlagosan a marasztalás összegének 172.825,62 EUR és annak 2021. december 11-től a kifizetésig járó évi 8 %-os

kamataira történő leszállítását, illetve negyedlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérve.

- [43] A fellebbezésükben arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság ítélete eljárásjogi és anyagi szempontból is jogszabálysértő, az 1959. évi IV. törvény 240.§, 290.§, 293.§, 298.§-aiba, 301.§ (4) bekezdésébe, 232.§ (4) bekezdésébe, 200.§ (2) bekezdésébe, és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 279.§ (1) bekezdésébe, 246.§ (5) bekezdésébe, 304.§ (3) bekezdésébe, valamint 317.§ (1) bekezdés d) pontjába ütközik.
- [44] Elsődleges fellebbezési kérelmük indokaként változatlanul állították, hogy a felperes házastársa és az I. rendű alperes 2017. július 25. napján kelt feljegyzésben rögzítettek szerint a peres felek közötti kölcsönszerződéseket módosította. Amennyiben e megállapodás szerződés-módosításnak nem minősülne, akkor a kölcsönnyújtó nevében, felperes házastársa rendelkezett arról, hogy az alperesi visszafizetéseket elsősorban a tőkére, és azt követően a kamatra kell elszámolni, a visszafizetendő kamat összegét 79.000 EUR-ban (25.000.000 forintban) határozva meg. Állították, hogy az I. rendű alperes ennek megfelelően a tőkét és a kamatot is megfizette.
- [45] Sérelmezték, hogy a szerződésmódosítás bizonyítottsága körében az elsőfokú bíróság kizárólag a felperes és házastársa nyilatkozatát vette figyelembe, nem értékelte a peres felek és a meghallgatott tanúk egybehangzó nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy ténylegesen a jogügylet létrejötté előtt, alatt és után is felperes házastársa járt el az I. rendű alperessel szemben, a kölcsönügyletek teljesítésével kapcsolatban. A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 27.§ (1) és (4) bekezdésére hivatkozva változatlanul állították a kölcsön visszafizetése iránti követelés közös vagyoni jellegét, és hivatkoztak arra, hogy a követeléssel mindkét házastárs rendelkezhetett. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte megfelelően tanúl tanúvallomását, a felek egyező előadását annak bizonyítékeként, hogy felperes házastársa a felperessel közös vagyonába tartozó kölcsönösszeg és követelés jogosultjaként a perbeli jogügylet módosítása körében eljárhatott, illetve a felperes felperes házastársa eljárását jóvá is hagyta. Amennyiben felperes házastársa eljárása nem minősülne a házastársa jóváhagyásával kötött közös vagyonra vonatkozó nyilatkozatnak, abban az esetben pedig felperes házastársa a szerződés kapcsán a felperes képviselőjében járt el.
- [46] Hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú ítélet [52] bekezdésében elírás szerepel, a teljes kamatösszeg nem 79.000.000, - Ft, hanem 79.000 EUR, amely 25.000.000, - Ft-nak felelt meg.
- [47] Másodlagos fellebbezésük indokaként előadták, hogy az 1959. évi IV. törvény 301.§ (1) bekezdése szerint a késedelmi kamat fogalmi ismérve a pénztartozás késedelmes teljesítése. Késedelmi kamat csak a késedelemmel érintett követelés után számítható fel. A késedelem pedig az 1959. évi IV. törvény 298.§-a szerint a szerződésben vagy jogszabályban meghatározott vagy a szolgáltatás rendeltetéséből kétségtelenül megállapítható teljesítési idő eredménytelen elteltével következik be. Az első kölcsönszerződés alapján a tőkekövetelés csak három év elteltével, a második kölcsönszerződés három részletben vált esedékessé, ezt megelőzően a még le nem járt tőkére késedelmi kamat nem számítható fel. Az ezzel ellentétes szerződéses rendelkezés az 1959. évi IV. törvény 298.§-a alapján, a 301.§ (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő. Emellett az ezt kikötő szerződési rendelkezés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütköző is, mert az ilyen rendelkezés annulálja a tőke visszafizetésére biztosított határidőt és az esedékessé vált ügyleti kamat késedelméhez olyan szigorú jogkövetkezményt fűz, amely magával a szerződés szövegével, a felek megállapodásával, a fizetési határidővel, a szerződés céljával, a magánszemélyek közötti baráti kölcsön természetével is ellentétben áll. Utaltak arra, hogy a késedelmi kamat egy szankció, a szankció pedig akkor alkalmazható, ha az alkalmazhatóságának feltételeként szabott szerződésszegés megvalósul. Hivatkoztak

arra is, hogy a kölcsönszerződésben felmondási jogot nem kötöttek ki, és a joggyakorlat szerint kisebb súlyú késedelem esetén az adósra aránytalanul nagy terhet jelentő, a teljes követelést azonnal esedékessé tévő felmondás joga nem gyakorolható (BDT2011. 2571.), ezért a kölcsönszerződés 4.) pontja az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdése alapján semmis. Ennek alapján késedelmi kamat csak a ténylegesen lejárt, esedékessé vált követelésre számítható, e számítás eredményét az alperes által felkért dr. szakértő² magánszakértő szakvéleményében 65.796,6 EUR-ban állapította meg.

- [48] A harmadlagos fellebbezési kérelme indokaként arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződések szó szerint értelmezésével az alperesi teljesítések elszámolása az elsőfokú ítéletben rögzítettek szerint nem az 1959. évi IV. törvény 290. és 293.§ együttes alkalmazásával történt. A különböző időpontokban esedékesé vált ügyleti és késedelmi kamatok, illetve a főtartozás elszámolására is az 1959. évi IV. törvény 290.§-át kell alkalmazni. A régebben lejárt kötelezettség az ügyleti kamat, ezért először erre kell elszámolni a teljesítést. Mivel az ügyleti kamat terhesebb a kötelezettre nézve, hiszen utána újabb késedelmi kamatok számít fel a jogosult, ezért az 1959. évi IV. törvény 290.§ (2) bekezdés b) pontja alapján is ez a megfelelő elszámolás. Hibás ezért a felperesi magánszakértő által levezetett kamatszámítás. E módszerrel való helyes elszámolás esetén az I. rendű alperes hátraléka 172.825,62 EUR.
- [49] A negyedleges fellebbezési kérelme körében kifejtette, hogy az elsőfokú eljárás során indítványozták a két magánszakértő együttes meghallgatását, ennek a bizonyítási indítványnak az elsőfokú bíróság nem tett eleget, így ítélete aggályos, az ítélet a Pp. 304.§ (3) bekezdésébe és 316.§ (2) bekezdésébe ütközik. Amennyiben a másodfokú bíróság az elsődleges fellebbezési kérelmet nem teljesítené, változatlanul kérték az elsőfokú eljárásban eljáró magánszakértők együttes meghallgatását és ennek eredménytelensége esetén igazságügyi szakértő kirendelését az összecszerűség meghatározására. Ennek hiányában indítványozták az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését az összecszerűségre vonatkozó bizonyítási eljárás lefolytatása céljából.
- [50] A kamatmérséklés körében arra hivatkoztak, hogy nincs olyan általános érvényű iránymutatás, amely a kikötött kamatmérték túlzott voltát megállapítaná. Ennek az az oka, hogy a szerződés megkötésének körülményei, a szerződés tartalma a szerződéskötést megelőző egyeztetés során elhangzottak, a felek körülményei is egyedi jellegűek. A bíróságnak a konkrét ügylet minden sajátosságának együttes mérlegelésével kell döntenie arról, hogy a kikötött kamatmérték túlzottnak minősül-e vagy sem. Utaltak arra is, hogy nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely szerint az 1959. évi IV. törvény 301.§ (4) és 232.§ (4) bekezdése szövegéből az következne, hogy a kamat mérséklése csak a kamat százalékban meghatározott nagysága vonatkozásában értelmezhető.
- [51] Mindezek alapján a kamatot elsődlegesen a 2017. július 25-i feljegyzésben rögzített megállapodásnak megfelelően 25.000.000 forintra kérték mérsékelni, és ennek megfelelően, miután azt az I. rendű alperes már teljesítette, a kereset elutasítását kérték. Másodlagosan a ténylegesen lejárt tőkére felszámítható kamatra kérték a kamat mérséklését, ez esetben az alperes marasztalását 65.796,60 EUR és annak kamatai megfizetésére kérték leszállítani.
- [52] Kérték továbbá a felperes perköltségben marasztalását.
- [53] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperesek perköltségben való marasztalására irányult. Az elsőfokú ítélet helybenhagyását a felperes az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján kérte. Az alperesek által indítványozott szakértői bizonyítást szükségtelennek tartotta, utalva arra, hogy az I. rendű alperesi tartozást teljes egészében nem fedező törlesztő részletek jogszabályoknak megfelelő elszámolása kizárólag az 1959. évi IV. törvény 290.§ és 293.§-ának együttes alkalmazásával lehetséges, amelynek megfelelő elszámolást rögzített szakértői felperesi magánszakértő. Ezzel szemben az alperesek által felkért dr. szakértő² szakértő a kölcsönszerződés 4.) pontjához jogértelmezést

fűzött, és az 1959. évi IV. törvény 290.§ és 293.§-a alapján külön készített elszámolásokat, amelyeket bírói felhívás alapján továbbra is elkülönítve vezetett le. A szakvélemények közötti jogi alapon fennálló eltérés miatt a szakértők együttes meghallgatása nem indokol, ezért az elsőfokú bíróság az erre vonatkozó bizonyítási indítvány mellőzésével nem sértett jogszabályt.

- [54] A fellebbezés nem megalapozott.
- [55] A Pp. 383. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság - ha az ítélet hatályon kívül helyezésére e törvény szerint nincs szükség - az ügy érdemében dönt.
- [56] A fenti szabályra tekintettel a másodfokú bíróság először a hatályon kívül helyezés iránt negyedlegesen előterjesztett fellebbezési kérelem megalapozottságát vizsgálta.
- [57] A Pp. 381. §-a alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ha szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges, vagy nem észszerű.
- [58] Az alperesek fellebbezésükben megsértett eljárási jogszabályként a következőkre hivatkoztak:
- [59] A Pp. 279. § (1) bekezdése szerint a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.
- [60] Helytállóan hivatkoztak az alperesek fellebbezésükben arra, hogy az elsőfokú ítélet [52] bekezdése elírást tartalmaz, mert a 2017. július 25-ei feljegyzés a kamatot 79.000 EUR-ban és nem 79.000.000 Ft-ban rögzítette, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ennek megfelelően módosítja. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság az irányadó tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes és okszerű mérlegelésével állapította meg, azt a másodfokú bíróság is elfogadta ítélezése alapjául, így ebből az okból az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése nem volt szükséges.
- [61] A Pp. 346.§ (5) bekezdése értelmében a jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.
- [62] A Pp. 304.§ (3) bekezdése alapján, ha a magánszakértői vélemények között a szakkérdésben ellentét áll fenn, bármelyik fél indítványozhatja, hogy a magánszakértők a magánszakértői véleményeket az ellentét indokainak az ismertetése vonatkozásában ugyanazon a tárgyaláson szóban egészítsék ki.
- [63] Az elsőfokú ítélet indokolása annyiban hiányos, hogy nem rögzítette a magánszakértők együttes meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítvány mellőzésének okát. Ez az eljárási szabálysértés a másodfokú eljárásban. A szerződések értelmezése és az elszámolás módjának meghatározása jogkérdés. A bíróságnak azt kell eldöntenie, hogy a különböző módszerek alapján készült szakvélemények közül melyik szakvélemény tartalmazza a jogszabálynak megfelelő elszámolást. Nincs szükség ezért a szakértők együttes meghallgatására, mert nem szakkérdésben mutatkozott eltérés a szakvélemények között, hanem az elszámolás módjában, ami pedig jogkérdés. Helyesen mellőzte ezért a bizonyítási indítvány teljesítését az elsőfokú bíróság, egyben ugyanez az indok vezetett a fellebbezésben felajánlott bizonyítás mellőzéséhez is.

- [64] A Pp. 317. § (1) d) pontja alapján a bíróság felhívja a fél figyelmét, ha a magánszakértői vélemény vagy a kirendelt szakértő szakvéleménye aggályos.
- [65] Az elsőfokú ítéletében kifejtett indokok alapján az elsőfokú bíróság az összezszerűség alapjául elfogadott, szakértől igazságügyi szakértő által készített szakvéleményt a jogszabályoknak mindenben megfelelőnek, számszaki szempontból eredményesen nem vitatottnak, azaz aggálytalannak fogadta el, így nem sértett eljárási szabályt a fenti jogszabályhely adta lehetőség mellőzésével. A másodfokú bíróság e körben anyagi pervezetést nem tartott szükségesnek, szakértől szakértő véleményének alkalmazhatóságával maga is egyetértett.
- [66] A fentiek alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt szükség, ezért a másodfokú bíróság az alperesek további fellebbezési kérelmeiről érdemében döntött.
- [67] Elsődlegesen az alperesek változatlanul azt állították, hogy a felperes házastársa, felperes házastársa és az I. rendű alperes a 2017. július 25. napján kelt feljegyzésben rögzítettek szerint módosította a szerződést, illetve felperes házastársa jogosultként nyilatkozott a teljesítésről. Mindezekre felperes házastársa azért volt jogosult, mert a Csjt. szabályai szerint az alperessel szembeni követelés házastársi közös vagyonba tartozott, illetve a felperes meghatalmazottjaként járt el.
- [68] A perben nem volt vitás, hogy az alperessel elsősorban felperes házastársa tartotta a kapcsolatot (ezt alátámasztotta a felek előadása és a tanúk vallomása is), továbbá az sem, hogy a felperes és házastársa közös háztartásban élt. A követelés közös- vagy külön vagyonba tartozásának azonban a per eldöntése szempontjából nincs jelentősége, ezért a másodfokú bíróság mellőzi az elsőfokú ítélet indokolásából az [55], [56], [57] bekezdéseket. Ettől függetlenül az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és a döntés indokaival is egyetértett a másodfokú bíróság.
- [69] Az alpereseknek kellett a perben bizonyítaniuk azt a tényállításukat, hogy az I. rendű alperes és felperes házastársa megállapodott a szerződés módosításáról. Ezt az alperesek a 2017. július 25-i, felperes házastársa által írt feljegyzéssel és tanúvallomásokkal kívánták megtenni. felperes házastársa tanúvallomása a felperes előadását nem támasztotta alá. A tanú úgy nyilatkozott, hogy nem állapodott meg az I. rendű alperessel, a post-iten szereplő számokat az I. rendű alperes diktálta neki. Nem támasztotta alá az I. rendű alperes előadását tanú tanúvallomása sem, az 52. számú jegyzőkönyv 4-5. oldalán olvasható nyilatkozatából ugyanis csak az állapítható meg, a tanú arról tudott, hogy volt nézeteltérés a felek között a visszafizetendő összeg nagyságáról, de arról nem tudott beszámolni, hogy miként rendezték ezt a nézeteltérést. Önmagában az I. rendű alperes tényelőadása és a post-it feljegyzés léte nem bizonyítja kétséget kizáróan sem a szerződés módosítását, sem a Ptk. 293.§-ától eltérő jogosulti rendelkezést, ezért szükségtelen annak vizsgálata, hogy felperes házastársa jogosult volt-e ilyen nyilatkozatok megtételére, vagy, hogy jognyilatkozatait a felperes jóváhagyta-e.
- [70] A másodlagos fellebbezési kérelem alapjaként megjelölt, a szerződés 4. pontjának jogszabályba ütközés miatti semmissége körében helyesen hivatkoztak az alperesek a fellebbezésben arra, hogy az 1959. évi IV. törvény 301.§ (1) bekezdése és a 298.§ szövegéből, a késedelmi kamat fogalmának értelmezéséből az következik, hogy a lejárt követelésekre számítható fel késedelmi kamat. Helytálló ugyanakkor a felperes ellenkérelmébe foglalt az a hivatkozás is, hogy az 1959. évi IV. törvény 301.§-a a késedelmi kamat törvényes mértékét szabályozza, melyet a jogosult akkor érvényesíthet, ha a felek eltérő kamatszámítási módban és mértékben nem állapodtak meg. A törvény a szóban forgó rendelkezéstől való eltérést nem zárja ki, és arra vonatkozóan sem tartalmaz rendelkezést, hogy a felek a tartozás milyen elemeit vehetik vagy nem vehetik figyelembe a késedelmi kamat számításának alapjaként. Az 1959. évi IV. törvény 200.§ (1) bekezdése szerint a felek a szerződés tartalmát szabadon határozhatják meg, és a szerződésre vonatkozó szabályoktól egyező akarattal eltérhetnek, ha

az eltérést a törvény nem tiltja. Ez a szerződéses szabadság elve, amely alapján a szerződő felek eltérhettek a törvény szabályaitól a késedelmi kamatkikötés vonatkozásában.

- [71] A perbeli szerződések 4. pontjának jóerkölcsbe ütközés miatti semmissége kérdésében a másodfokú bíróság a következőkre utal:
- [72] A jóerkölcs fogalmát az 1959. évi IV. törvény nem tartalmazza, azt a bírói gyakorlat alakította ki. A BH2000. 260. szám alatt közzétett döntésben mondta ki a Legfelsőbb Bíróság, hogy jóerkölcsbe ütközik az a szerződés, amelyet jogszabály nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat vagy szokásokat nyilvánvalóan sérti, és ezért az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősíti.
- [73] A késedelmi kamat kikötése önmagában nem ütközik a jóerkölcsbe akkor sem, hogy ha annak mértékét vagy számításának alapját az egyik fél eltúlzottnak tartja, ilyen esetben a kamat mérséklésének lehet helye. Helyesen hivatkozott a felperes arra, hogy a pénzkölcsön és hitelnyújtás gyakorlatában széleskörben ismert és alkalmazott az olyan tartalmú kikötés, amely szerint, ha az adós a szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségének az esedékességkor nem tesz eleget, a teljes tartozás egyösszegben esedékessé válik, és a hitelező a kölcsön összegét, valamint a szerződés szerinti késedelmi kamatokat a teljes összeg tekintetében érvényesítheti, az ilyen szerződéses kikötés a közfelfogás szerint nem ütközik a jóerkölcsbe. Nem ütközik a jóerkölcsbe az sem, hogy a felek a késedelmi kamat fizetését felmondás vagy a kölcsön teljes összegének esedékessé válására tett külön nyilatkozat nélkül kötötték ki, a szerződéses szabadságból következően ugyanis erre is lehetőségük volt.
- [74] A teljesítések elszámolásának módjáról az 1959. évi IV. törvény 290. és 293.§-a rendelkezik. Arról, hogy ezeket a szabályokat együttesen hogyan kell alkalmazni, a Legfelsőbb Bíróság EBH2000. 311. szám alatt közzétett döntése nyújtott útmutatást, amelyre az elsőfokú ítélet indokolása helyesen hivatkozott. A Legfelsőbb Bíróság rámutatott arra, hogy az 1959. évi IV. törvény a fajta és mennyiség szerint meghatározott szolgáltatás teljesítése körében rendelkezik arról, hogy ha a kötelezettnek a jogosulttal szemben több tartozása áll fenn, és a teljesítés nem fedezi valamennyi tartozását, miként kell a teljesítést elszámolni. E körben elsősorban a kötelezett rendelkezése az irányadó, ennek hiányában a teljesítést arra a tartozásra kell elszámolni, amire a kötelezett szánta. Olyan esetekben viszont, ha a kötelezett nem rendelkezett és szándéka sem ismerhető fel, a teljesítést – ebben a sorrendben – a régebben lejárt, azonos lejárat esetén a kötelezettre terhesebb, egyenlő mértékben terhes tartozások közül pedig a kevésbé biztosított követelés fedezésére kell fordítani. A pénzszolgáltatás teljesítését az 1959. évi IV. törvény külön alcím alatt szabályozza akként, hogy ha a kötelezett kamattal és költséggel tartozik, és a fizetett összeg az egész tartozás kiegyenlítésére nem elég, azt elsősorban a költségre, aztán a kamatra, és végül a fő tartozásra kell elszámolni. A jogszabály utóbb idézett rendelkezéséből következik, hogy az abban meghatározott elszámolási sorrend csupán egy adott jogviszony körében irányadó: több önálló követelés kielégítési rendjére nem ad eligazítást, ezért több jogviszonyból eredő követelés fennállta esetén valamennyi tartozás kiegyenlítésére nem elegendő pénzteljesítés elszámolására – minthogy a pénzszolgáltatás is fajlagos szolgáltatás – az 1959. évi IV. törvény 290. és 293.§-ának rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy több önálló követelésre történt pénzbeli részteljesítés elszámolása a 290.§-ban meghatározott tartozásra, a 293.§ szerinti sorrendben történik.
- [75] Ezt az elszámolási módot alkalmazta az elsőfokú bíróság ítélete alapjául szolgáló, szakértői magánszakértő által készített szakvélemény.
- [76] A kötelezett egyoldalú nyilatkozattal az 1959. évi IV. törvény 293.§-ában meghatározott elszámolási módtól nem térhet el. Nincs akadálya viszont annak, hogy a jogosult számolja el

a törvénytől eltérő módon a részteljesítést. Nem kell vizsgálni tehát azt, hogy az ügyleti kamat, a tőke és a késedelmi kamat közül melyik a régebben lejárt kötelezettség, mert a jogosult dönthet arról, hogy a teljesítést mire kívánja elszámolni.

- [77] A kamat mérséklésére irányuló kereseti kérelem elutasításának az elsőfokú ítéletben írt indokaival másodfokú bíróság a fellebbezésben előadottakra tekintettel is egyetértett, ezért ebben a körben a Pp.386.§ (4) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletben kifejtett helyes indokokra utal.
- [78] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.383.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [79] A sikertelenül fellebbező alperesek perköltséget nem igényelhetnek, és a Pp.83.§ (1) bekezdése alapján kötelesek megtéríteni a pernyertes felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét, ami a Pp. 22.§ (1) és (2) bekezdése alapján megállapított pertárgyérték után a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a szerint számított ügyvédi munkadíjból áll, viselik továbbá a Pp.83.§ (5) bekezdés alapján a fellebbezésükre lerótt illetéket.

Pécs, 2023. február 02.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Berki Csilla s.k. bíró